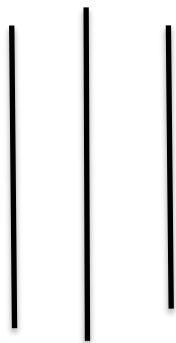

अनुगमन प्रतिवेदन

आ.व. ०८१/८२

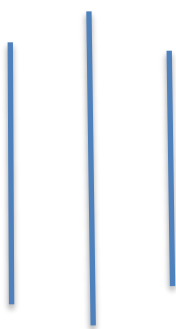

पेश गर्ने

महाभारत गाउँपालिका

योजना अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समिति

महाभारत गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, देवीटार, काभ्रेपलाञ्चोक

महाभारत गाउँपालिकाले अंगीकार गरेको “कृषि,पर्यटन र पूर्वाधार: समृद्ध महाभारतको मूल आधार” लक्ष्य हासिल गर्न विकासका योजना, नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन पक्ष सबल हुन जरुरी छ। छोटो समयमावधिमा विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्न तथ्यमा आधारित नीति, योजना र कार्यक्रम तर्जुमा हुनु आवश्यक छ। योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन र तथ्यमा आधारित नीति निर्माणको लागि अनुगमन तथा मूल्याङ्कनले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ। वर्तमान संङ्घीय संरचना अनुरूप गाउँपालिकाको विभिन्न तहमा हुने अनुगमन तथा मूल्याङ्कन पद्धतिलाई थप प्रभावकारी बनाउनुपर्ने आवश्यकता पनि बढेको छ। गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजनाको लक्ष्यले तोकेका परिणाम प्राप्त गर्नको लागि समेत अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीमा थप सुधार र परिमार्जन गर्न यस प्रतिवेदनले सघाउ पुर्‍याउनेछ। प्रस्तुत सन्दर्भमा तयार भएको अनुगमन प्रतिवेदनले गाउँपालिका लगायतका निकायलाई अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यमा ठोस मार्गदर्शन प्रदान गर्ने तथा भावी दिनमा तर्जुमा गरिने योजनाको लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति तयार गर्नको लागि आधार तयार गर्नेछ। साथै यस प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा प्रत्यक्ष रुपमा संलग्न हुने सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

सागर मोक्तान
संयोजक, अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समिति
महाभारत गाउँपालिका

बिषय सूची

भाग १ : परिचय १

१.१ पृष्ठभूमी. १

१.२ अनुगमनको उद्देश्य.

१.३ अनुगमनको ढाँचा एवं विधि.

१.४ अनुगमनको सिमा...

भाग २ : तथ्य र तथ्याङ्कको प्रस्तुती, विश्लेषण र व्याख्या.

२.१ फिल्ड भ्रमण तथा अवलोकनको सारांश.

२.१.१ सडक तथा निर्माण कार्य

२.१.२ खानेपानी .

२.१.३ सिंचाई.

२.१.४ झोलुङ्गे पुल निर्माण

२.१.५ गुम्बा

भाग ३ : प्रमुख उपलब्धिहरु

भाग ४: प्रमुख समस्याहरु

भाग ५ : सिकाईहरु..

भाग ६ : निष्कर्ष र सुझावहरु .

६.१ निष्कर्ष

६.२ सुझावहरु :

१.१ पृष्ठभूमि

भाग १ : परिचय

योजना, नीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूमा लगानी तथा स्रोत साधनको प्रवाह समुचित ढंगले कार्य तालिका अनुसार क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन भई लक्षित प्रतिफल प्राप्त भएको छ छैन भनी विभिन्न तहका व्यवस्थापन वा व्यवस्थापनले तोकेका व्यक्ति तथा निकायबाट निरन्तर र आवधिक रूपमा निगरानी राख्ने कार्य नै अनुगमन हो। विकास योजना, नीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। विकासमा गरिएको लगानीको प्रतिफल मापन गर्ने र सेवाग्राहीको जीवनस्तरमा त्यसले पारेको असर तथा प्रभाव आंकलन गरी उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्न यसको थप महत्व रहन्छ। विगतका अनुभवबाट पाठ सिक्दै भावी नीति तथा कार्यक्रमलाई तथ्यपरक र नतिजामुखी बनाउन यस्तो व्यवस्था प्रभावकारी हुनुपर्दछ। नतिजामुखी अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई संस्थागत गर्ने क्रममा नेपाल सरकारले राष्ट्रिय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन दिग्दर्शन, २०७० जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। नयाँ संविधान जारी भएपछि सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा भएको पुनःसंरचना अनुरूप स्थानीय तहमा सञ्चालित योजना तथा परियोजनाहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाउन यसको सफल अभ्यास हुदै आइरहेको छ। यसै सन्दर्भमा महाभारत गाउँपालिकाले पनि योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। यसै कार्यविधिमा योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन पश्चात् अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरी कार्यपालिका बैठकमा छलफल गर्नुपर्ने प्रावधान भए बमोजिम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदनको अपरिहार्यता प्रष्ट झल्किन्छ। तसर्थ यस प्रतिवेदनमा अनुगमन गर्दा अपनाउनुपर्ने विधि तथा प्रक्रिया, सूचक तथा सूचनाका स्रोतहरू, संस्थागत व्यवस्था र सूचनाको प्रयोग सम्बन्धी विषयलाई समेटेको छ। प्रतिवेदन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन यसलाई सहभागितामूलक बनाउन आवश्यक छ। गाउँपालिकाको विकास सम्बन्धी नीति, योजना, कार्यक्रम तथा आयोजनाको कार्यान्वयन गर्न, प्रतिफल तथा प्रभावको विश्वसनीय र प्रभावकारी अनुगमन प्रणालीको विकास गरी तिनलाई गाउँपालिकाका विभिन्न तहहरूमा लागू गरी संस्थागत गर्न, मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक मापदण्ड र प्रक्रिया निर्धारण गरी विषय क्षेत्रगत नीतिहरू र प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्न, गराउन र सोको आधारमा गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सुधार गर्नुका साथै अनुभवको आदान प्रदान गरी विशेषज्ञताको विकास समेत गर्ने उद्देश्य लिई यो प्रतिवेदन तयार पारिएको छ।

१. २ अनुगमनको उद्देश्य

अनुगमनले संचालित योजना, आयोजना तथा क्रियाकलापहरूलाई व्यवस्थित, सरल, नतिजामूलक, विश्वसनीय र प्रभावकारी बनाई नीति निर्णय प्रक्रियालाई तथ्यपरक बनाउनुका साथै पारदर्शिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्न सहयोग गर्ने मूल उद्देश्य लिएको छ। उपरोक्त उद्देश्यहरूका साथै अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणका निम्न उद्देश्यहरू रहेका छन्।

- ✓ कार्यक्रम / आयोजना कार्यान्वयन चरणमा लगानी, क्रियाकलाप, प्रक्रिया र प्रतिफल सूचकहरूको आधारमा कार्यसम्पादन भए नभएको निर्धारण गर्न।
- ✓ कार्यक्रम/आयोजनाको कार्यान्वयन चरण सम्पन्न भएपछि उक्त कार्यक्रम / आयोजनाको निर्धारित आयुसम्म निरन्तर सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने स्रोतसाधन तथा मर्मत सम्भार निश्चित गर्न।
- ✓ कार्यक्रम / आयोजनाको आवश्यकता तथा सुनिश्चितता निर्धारण गर्न,
- ✓ कार्यक्रम / आयोजनाको पूर्ण विवरण स्पष्ट गर्न र सूचकहरू निर्धारण गर्न।

- ✓ कार्यक्रम / आयोजनाको प्रगतिको समीक्षा गर्न, पूर्वनिर्धारित कार्ययोजनामा परिमार्जन गर्न वा सञ्चालन ढाँचामा आवश्यक परिवर्तन गर्न ।
- ✓ कार्यक्रम/आयोजनाको कार्यक्षमता, प्रभावकारिता र दिगोपनालाई ध्यानमा राखेर समीक्षा गर्न र कार्यक्रम / आयोजना सम्पन्न भएपछि थप कार्य (Follow-up) आवश्यक रहेको वा नरहेको निश्चयित गर्न ।
- ✓ संचालित कार्यक्रम / आयोजनाको प्रभाव र दिगोपनालाई ध्यानमा राखेर समीक्षा गर्न, भविष्यमा कार्यक्रम/आयोजनाको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा सुधार गर्नका लागि सिकाइ र सुझावहरू प्राप्त गर्न ।
- ✓ योजना कार्यान्वयनको विभिन्न चरणमा गरिने अनुगमन र मूल्याङ्कनबाट प्राप्त पृष्ठपोषणलाई उचित समयमा सम्बोधन गर्न ।

१. ३ अनुगमनको ढाँचा एवं विधि

आयोजना कार्यान्वयन प्रक्रियालाई पारदर्शी तथा उत्तरदायी बनाउन सेवा प्रदायक र सेवाग्राहीको सहभागितामा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ । सहभागितामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कनले संस्थागत सिकाइ अभिवृद्धि गर्ने, सरोकारवालाको धारणा बुझी आयोजनामा सुधार गर्ने र प्रभाव मूल्याङ्कन गरी सार्वजनिक उत्तरदायित्व वा जवाफदेहिता अभिवृद्धि गर्ने गर्दछ । साथै यसबाट सरोकारवालालाई आयोजनाको अवस्थाको जानकारी हुन गई समयमै प्रतिफल प्राप्तमा सहयोग पुग्ने हुन्छ । तसर्थ महाभारत गाउँपालिकाको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिले गाउँपालिका, वडा र अन्य निकायहरूबाट सञ्चालित क्रियाकलाप, आयोजना र योजनाको अनुगमनका लागि विभिन्न ढाँचा एवं विधिहरू प्रयोग गर्दै आइरहेको छ । विकास आयोजनाहरूको प्रगति विवरण वा सूचनाका आधारमा गरिने समीक्षा अपर्याप्त भएमा वा अनुगमन गर्ने निकायले कार्यथलोमा नै गई आफ्नै आँखाले तथ्य एकिन गर्न वा आयोजनाको व्यवस्थापन लगायत सम्बद्ध सरोकारवालाहरूको धारणा सङ्कलन गरी कार्यान्वयनमा आउनसक्ने समस्या समयमै पहिचान तथा समाधान गर्न आवश्यक देखेमा स्थलगत निरीक्षण गर्नुपर्दछ । बुँदागत रुपमा आयोजनाको स्थलगत अनुगमन / निरीक्षणका लागि देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू गर्ने गरिएको छ :-

(क) आयोजनाबाट प्राप्त प्रगति प्रतिवेदनको सत्यता एकिन गर्न वास्तविकता अबलोकन गर्ने गरिएको ।

(ख) आयोजना कार्यान्वयनका क्रममा आइपरेका समस्याहरूबारे जानकारी लिने गरिएको ।

(ग) समस्या समाधानमा सहयोग गर्ने, आयोजना निर्माण स्थलमा नै निर्देशन दिने, समस्या समाधानका लागि व्यवस्थापनले गरेका प्रयासबारे जानकारी लिने, समस्या समाधानका निमित्त समन्वय गर्ने एवम् विभिन्न विकल्पहरू पहिचान गर्ने र समस्या तथा समाधानका विकल्पका वारेमा निर्णयकर्तालाई जानकारी गराउने ।

(घ) आयोजनाका सम्बन्धमा लाभग्राही वर्ग लगायत अन्य पक्षको धारणाबारे जानकारी लिने ।

(ङ) आयोजना र अन्य पक्षबीच कुनै विवाद परेमा समाधानका लागि सहयोग गर्ने ।

अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिले निर्धारित गरेको रुजुसूची (checklist) को आधारमा सेवाग्राहीहरूसँगै व्यवस्थित तरिकाले स्थलगत भ्रमण गरी सूचनापाटीमा रहेका सूचनाको सत्यता एकिन गर्ने गरेको छ । यस्तो भ्रमणले स्थानीय समुदायसँग सम्बन्ध स्थापित गर्न, नक्सामा उल्लेख गरिएका पक्षहरूलाई पुष्ट्याई गर्न, स्थानीयवासीहरूका विकास कार्यका समस्या र समाधानका उपायका बारेमा अवगत गर्न मद्दत पुगेको छ ।

अनुगमन, निरीक्षण तथा अवलोकनका क्रममा निम्नानुसारका विधिहरू अपनाइएको थियो:

(क) स्थलगत अनुगमन, निरीक्षण तथा अवलोकन

(ख) आयोजनासँग सम्बन्धित उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी र उपभोक्ताहरूसँग छलफल र अन्तरक्रिया

(ग) गाउँपालिकामा क्रियाशिल राजनीतिक दलका पदाधिकारी लगायतका अगुवाहरूसँगको अन्तरक्रिया

१. ४ अनुगमनको सीमा

- ◆ साना टुक्रे योजनाहरूको बाहुल्यता भएकाले सम्पूर्ण योजनाहरूको अनुगमन प्रभावकारी हुन नसक्नु,
- ◆ आयोजना तर्जुमा प्रक्रियाको प्राथमिककरण चरणमा चुस्तता नहुँदा नतिजा प्राप्तमा कठिनाई
- ◆ योजनाको अनुगमनमा बढी समयको खपत हुने हुदा सीमित समयमा सीमित पदाधिकारीबाट अनुगमन गर्न नसकिनु
- ◆ कठिन भौगोलिक अवस्था र उपभोक्ता समितिहरूबाट सृजना हुने अनावश्यक दवावले योजना अनुगमनमा सृजनात्मकता नभई तनावको वातावरण सृजना हुने ।

भाग २ : तथ्य र तथ्याङ्कको प्रस्तुती, विश्लेषण र व्याख्या

२.१ फिल्ड भ्रमण तथा अवलोकनको सारांश

२.१.१ सडक तथा निर्माण कार्य

क्र.सं.	योजनाको नाम	योजनास्थल/ ठेगाना	स्रोत	अनुगमन मिति	विनियोजित बजेट रु	भौतिक प्रगति प्रतिशतमा	अनुगमन गर्दा देखिएका तथ्य र सझावहरु	कैफियत
१	चौतारा रोल्ला सिङ्गेडाँडा गोगने सडक स्तरोन्नती	महाभारत - ६	प्रदेश सशर्त	२०८१।१२।२१	२५०००००	१००	सडक सरसफाई गरेको ग्याविन ७ स्थानमा लगाएको मोडहरु कटिङ्ग गरी मिलाएको	योजना सम्पन्न भएको
२	पाल्छेछागा आकुरा खानेपानी महाभारत गा पा ८	महाभारत - ८			२७५००००	१००	बडा कार्यालयबाट अनुगमन गरेको	योजना सम्पन्न भएको
३	सिन्दुरे आपटार धाप सडक	महाभारत - १			२५०००००	१००	बडा कार्यालयबाट अनुगमन गरेको	योजना सम्पन्न भएको
४	तीनखुट्टे सरदुङ्ग बुढाखानी सडक	महाभारत - ४	संघ समपूरक	२०८१।१२।२१	१५००००००	८०	सडक ढलान गरिरहेको कटिङ्ग गरी ग्रेड मिलाएको कुनै ठाउँमा ग्याविन राखेको	सूचारु रहेको सम्पन्न भएको
५	आहाले बाँसपुर सिङ्गार भन्ज्याड वनखु सडक समपूरक योजना	महाभारत — ६ र ७		२०८१।११।१२	१०००००००		खण्ड खण्डमा ग्याविन निर्माण कटिङ्ग गरेको नाली निर्माण गरेको सब राखेको	योजना सम्पन्न भएको
६	कोल्टार बडा नं ३ कार्यालय मसानेभन्ज्याङ्ग महादेवटार सडक	महाभारत — ३		२०८१।१२।२१	१५००००००	७०	ग्रेडिङ मिलएको चट्टयान रहेको कटिङ्ग गरेको ग्याविन राखेको	योजना आंशिक रुपमा सम्पन्न भएको
७	ठाडे मोक्तानटोल बम्जनटोल सडक	महाभारत - ३	गा पा स्तरीय अधुरो योजनाहरु	२०८१।१२।२१	५५००००	८५	सडक मर्मत कार्य गरेको पहिरो सरसफाई गरेको नयाँ ट्रक निर्माण गरेको चट्टान रहेकोले काम पूरा नभएको	योजना आंशिक रुपमा सम्पन्न भएको
८	बेतेनी बिसौनी कालीमाटी बासपुर सडक मर्मत	महाभारत ५		२०८१।१२।२१	१००००००	१००	४८ मि लम्बाई भएको सरदर ४ मि चौडाईको सडक ढलान गरेको	योजना सम्पन्न भएको
९	चिर्का कोखाजोर खोला सडक	महाभारत - १			९०००००	१००	बडा कार्यालयबाट अनुगमन गरेको	योजना सम्पन्न भएको
१०	बेसारे सिम्ले सडक	महाभारत २			७०००००	१००	बडा कार्यालयबाट अनुगमन गरेको	योजना सम्पन्न भएको
११	दिपक शहिद स्मृति पार्क तथा मूर्ती निर्माण	महाभारत २			७०००००	१००	बडा कार्यालयबाट अनुगमन गरेको	योजना सम्पन्न भएको
१२	सोक्तेल टोके सडक	महाभारत २			११०००००	१००	बडा कार्यालयबाट अनुगमन गरेको	योजना सम्पन्न भएको
१३	पधेरो गैरी नौघरे सडक अधुरो सडक	महाभारत — ५		२०८१।११।१२	६०००००	१००	ग्रेडिङ मिलेको चट्टयान रहेको सरदर चौडाई ४ मि रहेको लम्बाई १७० मि	योजना सम्पन्न भएको

१४	फुस्रेडाँडा भाकार गाँउ सडक निर्माण	महाभारत - ५	गा पा स्तरीय योजनाहरू	२०८१।११।१२	५५००००	१००	नयाँ ट्रयाक निर्माण ५.४० मि सरदर चौडाई ४ मि प्राविधिक स्टमेट बमोजिम काम भएको	योजना सम्पन्न भएको
१५	भलडाँडा कोलभन्ज्याङ आधिमारा सडक	महाभारत — ५		२०८१।११।१२	६००००००	१००	९५ मि लम्बाई र सरदर ३ मि चौडाई को नयाँ ट्रयाक निर्माण ग्रेड ठिकै रहेको ब्रेकर प्रयोग गरेको	बजेट अपुग आंशिक रुपमा सपन्न
१६	वडा स्तरीय सडक मर्मत	महाभारत — ५		२०८१।९।१६	७०००००	१००	सडक मर्मत कार्य गरेको पहिरो सरसफाई गरेको	योजना सम्पन्न भएको
१७	वडा स्तरीय सडक मर्मत	महाभारत — २		२०८१।०८।२०	५५००००	१००	सडक मर्मत कार्य गरेको पहिरो सरसफाई गरेको	योजना सम्पन्न भएको
१८	वडा स्तरीय सडक मर्मत	महाभारत — ३		२०८१।०८।०५	६५००००	१००	सडक मर्मत कार्य गरेको पहिरो सरसफाई गरेको	योजना सम्पन्न भएको
१९	७ नं वडा स्तरीय सडक मर्मत	महाभारत ७		२०८१।०८।१०	७०००००	१००	सडक मर्मत कार्य गरेको पहिरो सरसफाई गरेको	योजना सम्पन्न भएको
२०	गाँपालिका सल्लेनी हजार सिटी निर्माण	महाभारत ६	संघ सशर्त	२०८१।१२।२१	२७०००००	८०	५५७ खुट्टिकला सिटी निर्माण flag stone ले छापेको stone machinery wall लगाएको	योजना सम्पन्न भएको

महाभारत गाउँपालिकाबाट आ.व. २०८१/०८२ मा सडक निर्माणको लागि प्रस्तावित योजनाहरु उपभोक्ता समिति र ठेक्का प्रक्रियाबाट निर्माण व्यवसायी मार्फत निर्माण कार्य भइरहेका छन् । तीन लाख भन्दा बढी बजेट विनियोजन भई निर्माण सम्पन्न भएका अधिकांश सडक आयोजनाहरु डिजाइन र लागत अनुमान बमोजिम निर्माण भएपनि सडक निर्माणका लागि चाहिने आधारभूत मापदण्डहरु कतै कतै पुरा नभएको देखियो ।

प्रत्येक वडाबाट सडक निर्माण लागि प्राथमिकता निर्धारण गरी सडक निर्माणका लागि माग आउने गरेको र माग अनुरूप बजेट विनियोजन हुन नसक्दा गुणस्तरीय सडक निर्माण हुन नसकेको देखिन्छ ।

कतिपय सडक योजनाहरुको बजेट विनियोजनमा दोहोरोपना (संघ, प्रदेश र स्थानीय तह) हुँदा अनुगमनमा समस्या पर्ने गरेको छ । ३ प्रतिशत योजना निर्माणस्थलमा योजना सूचना पाटी नराखिएको देखिएकाले आगामी दिनमा योजना निर्माणको शुरुवात देखिनै योजना निर्माण स्थलमा सूचना पाटी राख्नु पर्ने देखिन्छ ।

उपभोक्ता समितिहरुले निर्माण कार्यको प्रारम्भ देखिनै प्राविधिकको सल्लाह सुझाव अनुरूप योजना कार्यान्वयनको शुरुवात भएकोले डिजाइन र लागत अनुमान बमोजिम काम भएको, कतै कतै काममा अन्यौल भएको पाईकोले आगामी दिनमा प्राविधिकको निगरानीमा काम संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

निर्माण व्यवसायी मार्फत निर्माण सम्पन्न भएका सडक योजनाहरुमा प्रयोग भएका सामग्री कतै कम गुणस्तरीय देखिन आएको र तोकिएको समयमा निर्माण सम्पन्न नभएकोले आगामी दिनमा यसलाई सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

अनुगमन गरिएका सडक निर्माण योजनाहरुको भौतिक प्रगति औषतमा ८५ देखि १०० प्रतिशत भएको देखिन्छ ।

२.१.२ खानेपानी

क्र.सं.	योजनाको नाम	योजनास्थल/ ठेगाना	स्रोत	अनुगमन मिति	विनियोजित बजेट रु	भौतिक प्रगति	अनुगमन गर्दा देखिएका तथ्य र सझावहरु	कैफियत
१.	मानेखोला कुलुङ आहालबेसी खानेपानी	महाभारत - ७	समानिकरण अनुदान	२०८२।०१।०८	१००००००	१००	ट्याङ्की निर्माण ४ वटा २०एम एम २५ एम एम ३२ एम एम र ४०ल एम एमको पाइप प्रयोग भएको ड्राई वाल मेशसनरी वाल पप पफ सी स्टोन वाल लगाएको	प्रत्येक घरमा पानीको सहज आपूर्ति रहेको
२	काभ्राखोल्सी हलिदे खानेपानी	महाभारत ६	संघ विशेष	विभिन्न समयमा	१४००००००	१००	धारा ट्याङ्की निर्माण पाइपलाइनको काम भएको	ठेक्का मार्फत निर्माण कार्य सूचारु रहेको
३	पात्ले छाँगा आकुरा खानेपानी महाभारत ८	महाभारत ८	प्रदेश सशर्त	विभिन्न समयमा	२७५००००	१००	धारा ट्याङ्की निर्माण पाइपलाइनको काम भएको	ठेक्का मार्फत निर्माण कार्य सूचारु रहेको

गाउँपालिका र वडा कार्यालयबाट खानेपानीको निर्माण र मर्मतका लागि प्रयाप्त बजेट विनियोजन भएकोमा एक घर एक धारा निर्माणको अवधारणा अनुरूप निर्माण सम्पन्न भएको छ । समुदायको वास्तविक आवश्यकता भएको योजनामा गुणस्तरीय काम भएको र कम आवश्यकता भएको योजनामा कामको कम गुणस्तर भएको देखिएको छ । सामग्री खरिद गर्दा कतैकतै खरिद सम्बन्धी आवश्यक प्रक्रिया पुरा नगरी सामग्री खरिद गरिएकोले आवश्यक सुधार गर्नुपर्नेभएको छ । फिटिङ् सामग्री खरिदमा पनि ध्यान नपुन्याएको र खरिद गर्नुपर्ने सामग्रीको मात्रामा कतै फरक परेको देखिन्छ । अनुगमन सम्पन्न भएका योजनाहरुको भौतिक प्रगति औषतमा ९५ देखि १०० प्रतिशत सम्म भएको देखिन्छ ।

२.१.३ सिँचाई

क्र.सं.	योजनाको नाम	योजनास्थल/ ठेगाना	स्रोत	अनुगमन मिति	विनियोजित बजेट रु	भौतिक प्रगति	अनुगमन गर्दा देखिएका तथ्य र सझावहरु	कैफियत
१.	महादेवटार सिँचाई योजना	महाभारत – ४	प्रदेश सशर्त	२०८१।१२।०४	२५०००००	१००	सिँचाईको लागि खोला देखि प्लम वाल लगाई नहर निर्माण गरेको नहरको मर्मत गरेको डिभाडर ३ वट्टा बनाएको प्लाष्टिकको पाईप प्रयोग भएको मेशिनरी वाल लगाएको आ सी सी वाल नालीमा लगाएको	योजना सम्पन्न भएको

२.१.४ झोलुङ्गे पुल

क्र.सं.	योजनाको नाम	योजनास्थल/ ठेगाना	स्रोत	अनुगमन मिति	विनियोजित बजेट रु	भौतिक प्रगति	अनुगमन गर्दा देखिएका तथ्य र सझावहरु	कैफियत
१.	नामटार देउराली झोलुङ्गे पुल	महाभारत – ३ र ६	संघ सशर्त	२०८१।१२।०८	जम्ममा बजेटको १३ प्रतिशत	१००	नामटार देउराली र फोक्सिङटार ख्यापुवा जोड्ने बनखु खोला झोलुङ्गे पुलको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको	
२	फोक्सिङटार ख्यापुवा बनखु खोला झो पु	महाभारत ३	संघ सशर्त	२०८१।१२।०८	जम्ममा बजेटको १३ प्रतिशत	१००	निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ११३ मि लामो सम्पन्न	

२.१.५ गुम्बा

क्र.सं.	योजनाको नाम	योजनास्थल/ ठेगाना	स्रोत	अनुगमन मिति	विनियोजित बजेट रु	भौतिक प्रगति	अनुगमन गर्दा देखिएका तथ्य र सझावहरु	कैफियत
१	छयोमी ग्याजिलिङ गुम्बा	महाभारत – ३	गा पा स्तरीय अधुरो योजनाहरु	२०८२।०१।१३	१४०००००	१००	कोठा विभाजन गरेको	
२.	छयोड्याल देक्षेन गुम्बा कलवन	महाभारत – ४	गा पा स्तरीय अधुरो योजनाहरु	२०८१।१२।०७	१००००००	१००	३/४ भाग छत ढलान भएको १२*१२ को १२ वटा पिलर निर्माण ९ इन्चको इटाको वाल लगाएको २ ढोका र ५ झ्यालको चौकोश फिटिङ गरेको सडक मर्मत कार्य गरेको पहिरो सरसफाई गरेको	

२.१.५ भवन

क्र.सं.	योजनाको नाम	योजनास्थल/ ठेगाना	अनुगमन मिति	विनियोजित बजेट रु	भौतिक प्रगति	अनुगमन गर्दा देखिएका तथ्य र सुझावहरु	कैफियत
३	घर्तीछाप अस्पताल	महाभारत ८	२०८१।१२।१२	क्रमागत योजना	९५	१० शैयाको आधारभुत अस्पतालको निर्माण कार्य तिव्र गतिमा चलि रहेको ढलानको काम चलि रहेको	
४	गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन	महाभारत ६	समयसमयमा	क्रमागत योजना	९९	गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माणको कार्य अन्तिम चरणमा रहेको। पलाष्टर वायरिड कलरको काम सकेर सम्पन्न गर्ने क्रममा रहेको	

भाग ३ : प्रमुख उपलब्धिहरू

- ❖ आवधिक रुपमा योजनाको अनुगमन र सुपरीवेक्षण हुने हुदा प्रस्तावित योजनाहरूलाई मनोमानीत्य रुपमा कार्यान्वयन गर्नमा कमी आएको,
- ❖ उपभोक्ता समितिले प्राविधिकको प्रत्यक्ष निगरानीमा निर्माण कार्य गर्ने भएकाले उक्त काम गुणस्तरयुक्त हुन गरेको ।
- ❖ अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिको सिफारिस अनुरूप योजनाको भुक्तानी गर्ने प्रावधानले गर्दा गुणस्तरीय काम हुने गरेको ।
- ❖ दवावको भरमा भुक्तानी गर्ने परिपाटीको अन्त्य गर्ने प्रयास भएको ।

भाग ४ : प्रमुख समस्याहरू

- टुक्रे योजनाहरूको संख्या धेरै भएकाले अनुगमन गर्न कठिनाई हुने गरेको ।
- अनुगमन कार्यमा वडास्तरका जनप्रतिनिधिको कम संलग्नता हुने गरेको र उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष र सचिवलाई मात्र उक्त काममा जिम्मेवार बनाउने गरिएको ।
- अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिको बैठक नियमित रुपमा नहुनु,
- अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट प्राप्त पृष्ठपोषणको पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन नहुने ।
- अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणाली कम सहभागितामूलक हुनु ।
- निष्पक्ष तथा वस्तुगत कार्य सम्पादन अनुगमन र मूल्यांकन गरी पुरस्कार, सुधार तथा दण्डको नीति अवलम्बन नगर्नु ।
- आधुनिक तथा वैज्ञानिक प्रविधिको प्रयोग अपेक्षित रुपमा हुन नसक्नु ।

भाग ५ : सिकाईहरू

- निश्चित समय तालिका अनुसार अनुगमन गर्दा दैनिक सेवा प्रवाहमा समस्या हुने नगरेको ।
- उपभोक्ता समिति र निर्माण व्यवसायीलाई पूर्व सूचना गरेर अनुगमन गर्दा सम्पूर्ण सदस्यहरूसंग छलफल र पुष्टपोषण गर्न सहज हुने गरेको ।
- अनुगमन कार्यमा समग्र समितिका सदस्यहरूको अनिवार्य उपस्थितिले भुक्तानी सिफारिसमा सहज हुने गरेको
- समिति सदस्यहरू तथा सरोकारवालाहरूको पृष्ठपोषणबाट कमिकमजोरीहरूको शिघ्र सम्बोधन गर्न सकिने

भाग ६ : निष्कर्ष र सुझावहरु

६.१ निष्कर्ष

नेपालमा राजनीतिक रुपान्तरणको कार्य सम्पन्न भए पश्चात् तीनै तहका सरकारहरुले व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिकाको अभ्यास गरिरहेका छन् । तसर्थ सङ्घीयताको अभ्यास गर्ने क्रममा गाउँपालिकाको अबको ध्यान आर्थिक, सामाजिक रुपान्तरणतर्फ केन्द्रित हुनुपर्ने वास्तविकलाई हृदयंगम गर्दै **कृषि पर्यटन र पूर्वाधा - समृद्ध महाभारतको मूल आधार**को नारा तय गरेर त्यस दिशातर्फ गाउँपालिका अधि बढ्न खोजिरहेको छ । विद्यमान शासन प्रणालीमा भएको रुपान्तरणसँगसँगै जनताका माग र अपेक्षा बढ्दै गएको सन्दर्भमा जनताले परिवर्तनको प्रत्यक्ष अनुभूत गर्ने गरी गाउँपालिकाको समग्र विकास प्रक्रियालाई अगाडि बढाउनु अति जरूरी देखिएको छ । अन्यथा नयाँ व्यवस्थाप्रति पनि जनताको विश्वास र भरोसा विस्तारै घट्दै र हट्दै जानसक्छ । यसको परिणामस्वरूप कठिन संघर्ष र बलिदानीबाट प्राप्त गरेको नयाँ व्यवस्था पनि असफल हुन गई सिंगो देश नै असफल बन्ने दिशातर्फ अधि बढ्न सक्छ । तसर्थ उपरोक्त सुझावहरुलाई ग्रहण गर्दै महाभारत गाउँपालिकाको योजनाको कार्यान्वयन र अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।

६.२ सुझावहरु :

- स्तरीय तथा सहभागितात्मक अनुगमनमा जोड दिने
- एकीकृत सूचना प्रणालीको विकास तथा अनुगमन मूल्यांकनको कार्यशैली, प्रक्रिया र संरचनामा परिवर्तन गरी स्वचालित संयन्त्रको निर्माण गर्ने ।
- अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यमा संलग्न जनशक्तिको सीप र दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।
- आयोजना कार्यक्रमहरुसँग सम्बन्धित निकाय र जनशक्तिको कार्य सम्पादन मूल्यांकनलाई आयोजनाको प्रगतिसँग आवद्ध गर्ने ।
- अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट प्राप्त नतिजालाई योजना, कार्यक्रम तथा आयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयनमा पृष्ठपोषणको रुपमा प्रयोग गर्ने पद्धतिको विकास गर्ने ।
- सार्वजनिक सरोकारका आयोजनाहरुको अनुगमन तथा मूल्यांकनमा लाभग्राही सरोकारवालाहरुलाई समेत संलग्न गराउनु पर्ने ।
- सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरी वेवमा आधारित तथा स्वचालित अनुगमन प्रणालीको विकास र विस्तार गर्ने ।
- अनुगमन, मूल्यांकनको लागि निश्चित बजेट विनियोजन गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
- हरेक विषयगत शाखाले वार्षिक कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य गर्नुपर्ने

अनुगमनका केहि झलकहरु

भलडाँडा कोलभन्ज्याङ आधिमारा सडक

फुस्रेडाँडा भाकार गाँउ सडक

भलडाँडा कोलभन्ज्याङ आधिमारा सडक

चौतारा रोल्ला सिङ्गेडाँडा गोगने सडक स्तरोन्नती

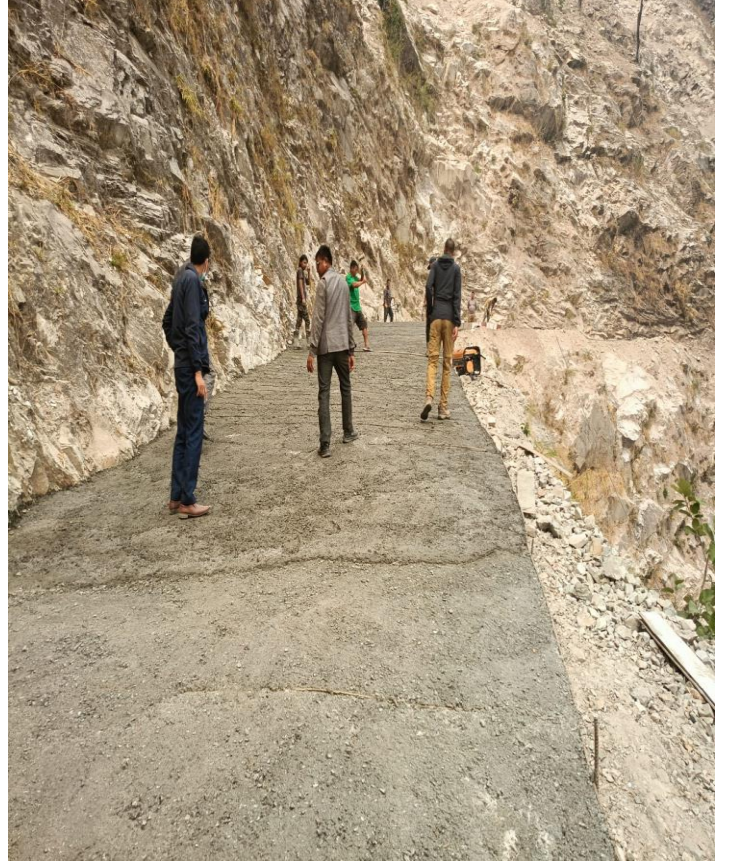
छयोङ्ग्याल देक्षेन गुम्बा कलवान

महादेवटार सिचाई योजना महाभारत गा पा ४

नामुटार झोलुङ्गे पुल

तीनखुट्टे सरदुङ्ग बुढाखानी सडक

अनुसुचीहरु

अनुसुची १ : अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिका पदाधिकारीहरु

क्र सं	पद	नाम थर	सम्पर्क नं
१	संयोजक	सागर मोक्तान	९८५१०२५३४७
२	सदस्य	रमेश कुमार लुङ्गेली	९८४११९३९२६
३	सदस्य	कान्छामान जिम्बा	९८५११०२३३६
४	सदस्य	कारसाङ लामा	९८६१८१४७८५
५	सदस्य सचिव	दिनेश बस्नेत	९८६६२९४००९

तयार गर्ने
दिनेश बस्नेत (अधिकृत छैटौं)
समिति सदस्य सचिव

प्रतिवेदक
सागर मोक्तान
संयोजक ,अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समिति

गाउँसभामा पेश : २०८१।०३।१०
गाउँसभाबाट पारित : २०८१।०३।१८